

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ

5 - 11 Μαΐου 2025

Τα δάση της Κύπρου

Τα δάση της Κύπρου αποτελούν τη σπονδυλική στήλη του φυσικού μας περιβάλλοντος. Αποτελούν τον ανεκτίμητο, διαχρονικό και ανανεώσιμο Φυσικό Πόρο της χώρας μας που κληροδοτείται από γενιά σε γενιά, γι' αυτό και οι προσπάθειες για επέκταση και ενίσχυση της προστασίας τους αποτελούν μόνιμο και σταθερό μέλημα των αρμοδίων αρχών. Με την πολύπλευρη και διαχρονική προσφορά τους, τα δάση συμβάλλουν ουσιαστικά στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του ανθρώπου, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του, καθώς και στη σωματική και πνευματική υγεία του και παράλληλα συμβάλλουν στη διατήρηση της οικολογικής σταθερότητας.

Ως αρμόδια Υπηρεσία, το Τμήμα Δασών, έχει ως στόχο του την διατήρηση των κυπριακών δασών στη βέλτιστη δυνατή κατάσταση και την επίτευξη του μέγιστου περιβαλλοντικού, κοινωνικού και οικονομικού οφέλους, το οποίο στηρίζεται στην αρχή της αειφορίας. Με διάφορες δράσεις και πρωτοβουλίες προσπαθούμε να αναδείξουμε, από τη μια, την περιβαλλοντική αξία του δάσους, αλλά και την άμεση σύνδεσή του, διαχρονικά, με τον άνθρωπο και από την άλλη, να ευαισθητοποιήσουμε το κοινό σε θέματα προστασίας των δασών και του περιβάλλοντος και γενικότερα για τις δασικές πυρκαγιές. Το Τμήμα Δασών λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των δασών μας, ειδικά από τις πυρκαγιές. Τα μέτρα αυτά αφορούν στην πρόληψη, στην ανίχνευση και αναγγελία των δασικών πυρκαγιών και στην καταστολή των δασικών πυρκαγιών.

Οι δασικές πυρκαγιές και οι συνέπειές τους

Οι πυρκαγιές αποτελούν το σοβαρότερο κίνδυνο που απειλεί την ύπαρξη των κυπριακών δασών. Οι περισσότερες από αυτές (9 στις 10) οφείλονται στον ανθρώπινο παράγοντα. Οι ψηλές και ακραίες θερμοκρασίες, οι δυνατοί άνεμοι, η ξηροφυτική μορφή της βλάστησης και οι μεγάλες κλίσεις των δασοκαλυμμένων εδαφών είναι μερικοί παράγοντες που ευνοούν τις μεγάλες δασικές πυρκαγιές. Ειδικά τα τελευταία χρόνια, λόγω της εγκατάλειψης της υπαίθρου και κατ' επέκταση της εγκατάλειψης της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, αλλά και λόγω της παρατεταμένης ανομβρίας και της ξηρασίας ως αποτέλεσμα της κλιματικής κρίσης, οι παραδασόβιες κοινότητες διατρέχουν άμεσο κίνδυνο σε περίπτωση εκδήλωσης πυρκαγιάς. Ένας ακόμη παράγοντας ο οποίος ενισχύει σημαντικά την επέκταση μιας πυρκαγιάς είναι η συσσώρευση μεγάλου όγκου εύφλεκτης καύσιμης ύλης σε ακαλλιέργητες και εγκαταλειμμένες εκτάσεις.

Οι δασικές πυρκαγιές προκαλούν οικολογική καταστροφή με βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροχρόνιες συνέπειες. Οι συνέπειες αυτές μπορεί να είναι περιβαλλοντικές, υλικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές. Οι κυριότερες συνέπειες από τις πυρκαγιές είναι η απώλεια ανθρώπινων ζώων και περιουσιών, η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, η απώλεια καταφυγίου της πανίδας και της χλωρίδας, η διάβρωση του εδάφους, η δημιουργία χειμαρρικών και πλημμυρικών φαινομένων καθώς επίσης και η μείωση των υδάτινων αποθεμάτων πόσιμου νερού.

Η κλιματική αλλαγή ή κλιματική κρίση

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει δυσμενώς, είναι και η συνεχώς επιδεινούμενη κλιματική αλλαγή ή καλύτερα κλιματική κρίση όπως καλείται πλέον και η οποία συντελείται σε παγκόσμια κλίμακα. Η χρονιά που πέρασε σύμφωνα με τις επιβεβαιωμένες εκτιμήσεις των επιστημόνων ήταν η πιο θερμή χρονιά των τελευταίων 174 ετών!. Οι επιστήμονες κρούουν συνεχώς τον κώδωνα του κινδύνου υπενθυμίζοντας την έλλειψη συσπείρωσης και ενεργού δράσης για την αντιμετώπισή της κλιματικής κρίσης. Οι χώρες του νότιου ημισφαιρίου πλήττονται περισσότερο από την κλιματική αλλαγή με την εκδήλωση ακραίων καιρικών φαινομένων, ακραίων θερμοκρασιών, ακανόνιστων βροχοπτώσεων και

πλημμυρικών φαινομένων και καταστροφών, μακρών περιόδων ξηρασίας και άλλα φαινόμενα. Στις χώρες αυτές περιλαμβάνεται και η Κύπρος όπως και οι περισσότερες χώρες που βρέχονται από τη Μεσόγειο θάλασσα. Τα τελευταία χρόνια οι χώρες αυτές μαστίζονται από τεραστίων διαστάσεων δασικές πυρκαγιές οι οποίες στο διάβα τους αποτεφρώνουν κυριολεκτικά εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα δάσους οι οποίες συνοδεύονται και από τεράστιες καταστροφές σε ιδιωτικές περιουσίες ενώ το χειρότερο από όλα, προκαλούν και ανθρώπινες απώλειες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι πυρκαγιές στην Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία, Γαλλία, Κροατία και αλλού κατά την περσινή χρονιά.

Ο Παγκόσμιος Μετεωρολογικός Οργανισμός (WMO) επιβεβαίωσε ότι το 2024 ήταν η θερμότερη χρονιά που έχει καταγραφεί, με βάση έξι διεθνή σύνολα δεδομένων. Επίσης, κατά τα τελευταία δέκα χρόνια παρουσιάστηκαν θερμοκρασίες που έσπασαν ρεκόρ.

Η παγκόσμια μέση θερμοκρασία επιφάνειας ήταν 1,55 °C (με περιθώριο αβεβαιότητας $\pm 0,13$ °C) πάνω από τον μέσο όρο του 1850-1900, σύμφωνα με την ενοποιημένη ανάλυση των έξι συνόλων δεδομένων του WMO. Αυτό σημαίνει ότι πιθανότατα μόλις βιώσαμε το πρώτο ημερολογιακό έτος με μέση παγκόσμια θερμοκρασία μεγαλύτερη από 1,5°C πάνω από τον μέσο όρο 1850-1900.

Οι αιτίες των πυρκαγιών στην Κύπρο

Οι κυριότερες αιτίες πρόκλησης δασικών πυρκαγιών στην Κύπρο με βάση στοιχεία που τηρούνται από το Τμήμα Δασών είναι οι γεωργικές δραστηριότητες, η καύση σκουπιδιών, η χρήση εργαλείων που προκαλούν σπινθήρες, το ανεύθυνο πέταμα αναμμένων σπέρτων ή αποτοσίγαρων, το άναμμα φωτιάς από εκδρομείς για την ετοιμασία φαγητού εκτός των εγκεκριμένων χώρων (εκδρομικοί και κατασκηνωτικοί χώροι), οι στρατιωτικές δραστηριότητες, διάφορες δραστηριότητες σε εξοχικές κατοικίες, το βραχυκύκλωμα ηλεκτροφόρων καλωδίων και σπανιότερα από πτώσεις κεραυνών.

Μέτρα που παίρνει το Τμήμα Δασών

Το Τμήμα Δασών εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης δασικών πυρκαγιών το οποίο περιλαμβάνει τρεις βασικούς άξονες: την πρόληψη, την ανίχνευση και την καταστολή των δασικών πυρκαγιών. Το εν λόγω σύστημα βελτιώνεται και αναβαθμίζεται συνεχώς σύμφωνα με τις ανάγκες που προκύπτουν και τις εξελίξεις της τεχνολογίας. Το Τμήμα Δασών έχει ενισχυθεί και συνεχίζει να ενισχύεται τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό όσο και με μέσα, όπως πυροσβεστικά οχήματα, προωθητές γαιών, γεωργικούς ελκυστήρες, πλατφόρμες μεταφοράς βαρέων οχημάτων αλλά και με μέσα τεχνολογίας, όπως drones. Ο ακρογωνιαίος λίθος του όλου συστήματος είναι το προσωπικό του Τμήματος Δασών, Δασικοί Λειτουργοί και Δασοπυροσβέστες, οι οποίοι προστρέχουν καθημερινά, αφηψώντας τον οποιοδήποτε κίνδυνο και δίνουν μάχες με τις φλόγες.

Η συμβολή του κοινού

Όλοι μας πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι τα δάση δεν αποτελούν ευθύνη μόνο του Τμήματος Δασών, αλλά ότι όλοι έχουμε να διαδραματίσουμε το δικό μας ρόλο και έχουμε ευθύνη και υποχρέωση να διαφυλάξουμε τα δάση μας ως κόρη οφθαλμού. Τα δάση αποτελούν ανεκτίμητη μας περιουσία. Είναι δε υποχρέωση και καθήκον, ώστε όπως εμείς τα δανειστήκαμε από τους προγόνους μας, να τα παραδώσουμε ακέραια στις επόμενες γενιές, για να τα απολαμβάνουν και να τα χαίρονται. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο θεωρείται επιβεβλημένη η συνεργασία όλων με τις αρμόδιες αρχές για την επίτευξη του αντικειμενικού σκοπού. Ιδιαίτερα δε, πρέπει να προσεχθεί η συμπεριφορά μας όταν βρισκόμαστε στο δάσος αλλά και στις καθημερινές μας δραστηριότητες. Επιβάλλεται όπως αποφεύγουμε, αλλά και να αποτρέπουμε κάθε ενέργεια που ενδεχόμενα θα προκαλέσει πυρκαγιά. Αν δε, διαπιστώσουμε

καπνό ή φωτιά, μέσα ή κοντά στο δάσος, τηλεφωνούμε αμέσως στο **1407** (τηλέφωνο αναγγελίας δασικών πυρκαγιών – δωρεάν κλήση) ή στο **112**.

Η Εβδομάδα Προστασίας των Δασών

Το Τμήμα Δασών με στόχο την υπενθύμιση, την ευαισθητοποίηση και την ουσιαστικότερη συμμετοχή των πολιτών, κυρίως των νέων, στις προσπάθειες που καταβάλλονται για την προστασία των δασών έχει καθιερώσει και διοργανώνει κάθε χρόνο την «**Εβδομάδα Προστασίας Δασών**». Φέτος η εβδομάδα αυτή καθορίστηκε για την περίοδο **5 μέχρι 11 Μαΐου**.

Η φετινή αντιπυρική περίοδος αναμένεται πιο δύσκολη σε σχέση με πέρσι αφού οι δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες της χειμερινής περιόδου, με τη μειωμένη βροχόπτωση και τις παρατεταμένες περιόδους ξηρασίας, της ανόδου της θερμοκρασίας και των προβλέψεων των επιστημόνων ότι η γη έχει εισέλθει σε μια φάση όπου οι θερμοκρασίες μεταβάλλονται συνεχώς προς τα πάνω, σε συνδυασμό με τους παράγοντες που συμβάλλουν στην έκρηξη και επέκταση των δασικών πυρκαγιών, τότε το φετινό καλοκαίρι αναμένεται ότι θα είναι ιδιαίτερα ξηρό. Το Τμήμα Δασών δηλώνει ετοιμότητα, ώστε να ριχτεί στη μάχη κατά των δασικών πυρκαγιών, καλύτερα οργανωμένο σε σύγκριση με τα τελευταία χρόνια. Είναι όμως **ΒΕΒΑΙΟ**, πως αυτό από μόνο του δεν μπορεί να πετύχει στο ακέραιο και απόλυτα το μεγάλο στόχο για προστασία των δασών μας από τις πυρκαγιές. Η συνεργασία και η αλληλοβοήθεια με όλες τις εμπλεκόμενες στη δασοπυρόσβεση Υπηρεσίες, είναι επιτακτική ανάγκη και δεδομένη. Η συνεισφορά και η συμπεριφορά όλων μας, όμως, είναι σημαντική. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στις δραστηριότητες μας στην ύπαιθρο και ιδιαίτερα στις εξοχικές κατοικίες, αποφεύγοντας εντελώς τη χρήση φωτιάς ή εργαλείων όπως ηλεκτροσυγκόλληση και οι σμυρλιοτροχοί που παράγουν σπινθήρες. Επιπρόσθετα, πρέπει να λάβουμε όλα τα ενδεικνυόμενα προληπτικά μέτρα γύρω από τις εξοχικές μας κατοικίες, τις ψησταριές, τους φούρνους, τυχόν αντλιοστάσια και ηλεκτροτουρμπίνες που ενδεχομένως διαθέτουμε, αφού και ο παραμικρός σπινθήρας είναι δυνατό να προκαλέσει μια μεγάλη πυρκαγιά. Όπου είναι αναγκαίο να γίνει χρήση των εργαλείων με ανάθεση εργασιών σε τρίτους, αυτό πρέπει να γίνεται μόνο κάτω από τη δική μας επίβλεψη και καθοδήγηση, ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος εκδήλωσης πυρκαγιάς.

Η δική μας ευθύνη

Πρέπει όλοι να κατανοήσουμε τη σημασία των δασών για τον άνθρωπο και να γίνουμε άγρυπνοι φρουροί για την προστασία τους. Ιδιαίτερα σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη εποχή, τα δάση είναι αναγκαία τόσο για την υγεία όσο και την ποιότητα της ζωής μας. Κάθε σπιθαμή δάσους που καίγεται σε συνδυασμό με τις κλιματικές αλλαγές που συντελούνται, ιδιαίτερα στην περιοχή της Μεσογείου, πιθανό να οδηγήσουν το νησί μας σταδιακά στην ερημοποίηση. Ας σταθούμε λοιπόν, όλοι μαζί, εμπόδιο στη συρρίκνωση των δασών και του φυσικού μας περιβάλλοντος. Η προστασία του δάσους από τη φωτιά είναι ευθύνη και καθήκον όλων μας.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ / Κλάδος Διαφώτισης**

<http://www.moa.gov.cy/forest>